

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע

בניהכנ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 76

משפטים תשס"ט

קודם. וזו כוונת הפסוק כי תקנה עבד עברי - שהעברי הוא עבד
כבר קודם. למי? להקב"ה, ולכן שש שנים יעבוד.

"ורפא ירפא" (כא יט)

בחז"ל בגמרא (ב"ק פח עמ' א') אמרו חז"ל מכאן שנתנה רשות
לרופא לרפאות. ומסביר שם רש"י, שהחידוש הוא שמותר
לרופא לרפאות ואנחנו לא אומרים לו: הקב"ה היכה ואתה
מרפא?

אומר רבינו הח"ח: מכל זה מוכח להדיא, שכל עניני צער
שמזדמן לאדם, ואפילו אם אחד מחרפו ומגדפו הכל הוא מן
השמים, אלא שמגלגלין חוב ע"י חייב, וכמו שאחז"ל על הפסוק
"והשבות אל לבבך", שעונותיך הם המחרפים אותך. ולא עוד
אלא אפילו אם אחד הכה אותו במזיד, זה ג"כ השגחה מלמעלה
אלא שמגלגלין. וראיה ברורה לזה, הוא מהכתוב הנ"ל, המדבר
בענין מריבה בין איש לרעהו, ככתוב "וכי יריבון אנשים והכה
איש את רעהו". וא"כ המוכה בעצמו הוא ג"כ חייב, שהלא לא
הי' צריך לצאת לריב עם חברו, ואעפ"כ מכה הגמ' את ענין
ההכאה הזאת בלשון "רחמנא מחיי". אלא ע"כ דגם ענין שכזה
ג"כ מן השמים. וכן מצינו בדוד שקלל אותו שמעי בן גרא ויסקל
אותו באבנים ועפרו בעפר, השיב דוד, "ה' אמר לו קללי". וכ"ז
עושה הקב"ה לטובת האדם, כדי שיכופרו עונותיו ע"י העלבון,
ואינו צריך ליתן לב לזה כלל להשיב תשובה למחרפו, אלא
אדרבה יודה לד' על שנזדמן לו כפרה כזאת, וע"ז אמרו ז"ל
(גיטין ל"ו ב') "הנעלבין ואינן עולבין וכו' עליהן הכתוב אומר
ואוהבו כצאת השמש בגבורתו".

"כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וגונב מבית האיש
אם ימצא הגונב ישלם שנים אם לא ימצא הגונב ונקרב בעל
הבית אל האלוקים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו" (כב ו)

כתב ה"חתם סופר" בספרו "תורת משה", לפרש פסוקים אלו
בדרך מוסר בשם רבו הגאון רבי נתן אדלר זצ"ל:

"כי יתן איש" - הקב"ה. "לרעהו" - כל יהודי. "כסף" -
כמשעו. "או כלים" - אבריו וכל צרכיו. "לשמור" - בקדושה.
"וגונב מבית האיש" - שהוא פוגם ומוציאו מהקדושה. "אם
ימצא" - שהוא "גונב" - שלא שב בתשובה "ישלם שניים" -
כדכתיב לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה. "ואם לא ימצא
הגונב" - שכבר שב בתשובה, אז "ונקרב בעל הבית אל

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (כא א)

שמעתי מרבי משה שמואל גליק שליט"א, שסוגי פסקי הדין
שיש בתורה הם בסך הכל שבעה:

- א. המוציא מחברו עליו הראיה.
- ב. מוחזק.
- ג. שודא דדייני.
- ד. פשרה.
- ה. טענין (ליתומים וכדומה).
- ו. יחלוקו.
- ז. מונח (עד שיבוא אליהו).

ראשי תיבות של פסקי דין אלו הם - "המשפטים".

וישאל השואל: להיכן נשמט הדין של "כל דאלים גברי"? ואם
תאמר, ש"כל דאלים גברי", זו הסתלקות של בית הדין מהענין,
ולא פסק הלכה, הרי ידוע שהרא"ש - רבנו אשר, סובר ש"כל
דאלים גברי" הוא פסק, אם כן היכן רמוז פסק זה?

אומר הרב גליק, שזהו המשך הפסוק "אשר" - רבנו אשר סובר
- "תשים לפניהם" - גם זה פסק.

עוד הוסיף הרב גליק שסוגי הראיות הם:

- א. מיגו.
- ב. שבועה.
- ג. פלגינן (נאמנות וכדומה).
- ד. טענה.
- ה. יבוא מבשר (תיק"ו - תשבי יתריך).

ואם תאמר להיכן נעלמו העדים, הלא זו הראיה החשובה ביותר
שיש? התשובה היא "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם",
בגימטריה - "על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר".

"כי תקנה עבד עברי" (כא ב)

שואל הגאון רבי רחמים חי חוויטא הכהן זצ"ל בספרו "שיירי
מנחה" מדוע נאמר כי תקנה עבד עברי, לכאורה היה צריך לומר
כי תקנה עברי לעבד, שהרי בשעה שקנאו עדיין לא היה עבד?

ומפרש שהסיבה שציוותה התורה שלא יעבוד עבד עברי רק שש
שנים, היא כמו שכתוב "כי לי בני ישראל עבדים וגו', לא ימכרו
ממכרת עבד". כי הם כבר משועבדים לה' יתברך ושעבודו

נהנה הקאדי, ופטרו לשלום...

"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך" (כב כד)

בספר **"ילקוט האורים"** מבאר זאת על פי מה שאמרו חז"ל "אין מלוים לו לאדם לא כסף ולא זהב אלא מצוות ומעשים טובים". וזהו שאמרו אם כסף תלוה את עמי. אם תראה שכסף מלוה את האדם לאחר מותו, באיזה כסף זה? את העני עמך. שנתת את הכסף להחיות נפש עני, כסף כזה מלוה לאדם לאחר מותו.

ומסופר על אחד מהצדיקים שהלך לאיזה רופא יהודי כדי לבקשו שיתרום ממונו לצדקה. הלה סרב. אמר לו הצדיק: "אם כן, ברצוני לשאול שאלה רפואית. העולם יודע, שמי שחולה בקדחת לא טוב לו לאכול דגים. אם כן, נשאלת השאלה, אדם שמת מקדחת, האם יוכל לאכול לעתיד לבוא מסעודת עורו של לוייתן, או שזה יזיק לו כי יש לו קדחת?"...

מובן שהרופא לא ידע את התשובה, ועל כן הסביר לו הצדיק שזה תלוי. אדם שפיזר את ממונו לצדקה, יוצא שכשמת לוקח איתו לשם את כל ממונו, ומה הוא משאיר פה? "קדחת". אז אם הקדחת פה והוא שם, למה שלא יוכל לאכול מסעודת עורו של לוייתן?

אבל אדם שכל חייו התקמצן ולא נתן לעני ולא פתח את ידו, הרי כשהוא מת, משאיר פה את כל ממונו. ומה הוא לוקח איתו לשם, "קדחת", ואם כשהוא נמצא בעולם הבא יש לו "קדחת" איך יוכל לאכול מסעודת עורו של לוייתן?...

ומענין לענין באותו ענין.

אל **מון הרב דסלר זצ"ל** בא פעם יהודי עשיר, ואמר שהוא רוצה לתרום חליפות לבחורי ישיבה יתומים. שאלו הרב "מאיזה סוג בד החליפות שאתה נותן?" והיהודי ענה, "מסוג פשוטי". שאלו הרב, "ולעצמך, אתה קונה סוג בד יקר יותר, חזק יותר? ענה לו: "בדאיי". שאלו הרב, "וכמה פעמים בשנה אתה קונה חליפה?" ענה: "שלוש פעמים".

אז אמר לו הרב: "ועליך אומרים שאתה "סוחר"? חליפה לעצמך אתה קונה לארבעה חודשים ובכל זאת אתה מקפיד לקנות מהבד הכי חזק שיש. ואילו ליתומים שהחליפות שאתה קונה להם ילוו אותך בעולם הבא לנצח נצחים, חליפות אלו אתה קונה מבד פשוט?..."

האלוקים - רוצה לומר יש לו התקרבות לאלוקים יותר ממה שהיה צדיק מתחילתו. כי במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. אך בתנאי **"אם לא שלח ידו במלאכת רעהו"** - שלא חטא בין אדם לחברו, כי אז לא יכופר לו עד שירצה את חברו.

"מכשפה לא תחיה" (כב יז)

בספר **"אבותינו ספרו לנו"** על זמירות שבת, מביא בענין זה מעשה נחמד:

מעשה בתלמיד חכם שהיה שוקד בכל ימות השבוע על התורה ועבודת השם. אמר לנפשו: כל העם עושה מלאכה ששה ימים, ונכרת שביתתו בשבת. ואני, הן בכל ימות השבוע עוסק בתורה, בבחינת "תלמידי חכמים קרויים שבת", כדברי הזהר הקדוש (כ"ג כט, ב), ובמה יודע לגבוי ענין השבת. לפיכך נוהג היה להצית סיגריה ולעשנה בדרכו לבית הכנסת לתפלת המנחה בערב שבת, ומכבה את הסיגריה לפני בית הכנסת, כאות לקבלת השביתה ממלאכה.

ערב שבת אחד, בעמדו ליד בית הכנסת עטוי לבן בגדי השבת והסיגריה הבושרת בידו, ראהו ערבי הנוהג בחמור עמוס לעיפה ומתנהל בכבודות. בקש להתקלס ביהודי, ופנה אל החמור: "הי, יהודי, וזו עצמך, הלא תדע שהשבת מתקרבת?"...

חרה לחכם על ההתקלסות, וכשהחמור עבר לידו שמט את הסיגריה הבושרת לתוך אזנו הארוכה, מיד ניתר החמור הכווי כדי לשמוט את הסיגריה הלוהטת, ובקפיצתו שבר את כל הכלים שעל גביו.

תבע הגוי את החכם לדין. אמר לקאדי: "כשעברתי עם החמור לידו, גחן ולחש באזנו, ובכשפיו גרם לחמור לדלג ולשבור את הכלים"

פנה הקאדי אל החכם: "מה לחשת באזנו של החמור?"

ענה החכם: "לא לחשתי שמות והשבעות, ואסור לנו לעסוק בכשפים. מעשה שהיה כך היה: כשהתקרב אלי, התנהל החמור בכבודות. פנה אליו לזרוז ואמר לו: 'הי, יהודי, השבת מתקרבת, זרו צעדיך' - כך אמרת, הלא כן?" "אכן", אשר הנכרי, נכלם, "אבל אין זה מצדיק שבירת כל כלי"

"וכי אני שברתיים?" מחה החכם, "גחנתי ולחשתי לחמור: 'אם יהודי אתה, דע שהשבת כבר נכנסת, ואסור לשאת משא'. נבהל, ושמט משאו"..."

להערות, הארות ולתרומות ובכל ענייני הגליון נא לפנות: 050-4147001

ניתן להוריד את העלוו בכתובת האתר: www.Leorhaner.co.il